

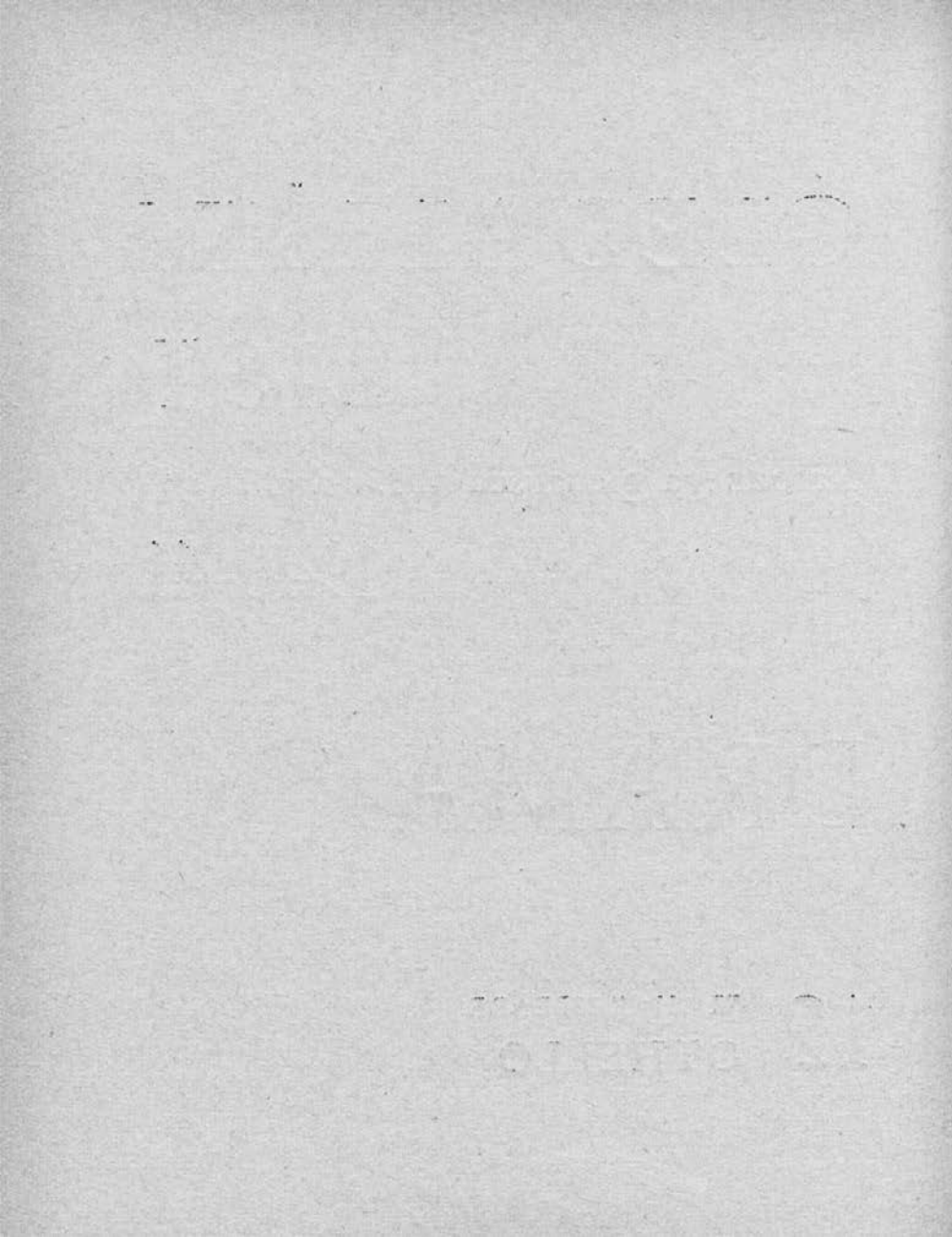
GLEDALIŠKI LIST

Narodnega gledališča v Ljubljani

1940-41

DRAMA

12 W. SHAKESPEARE:
OTHELLO

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI
1940/41 DRAMA Štev. 12

W. SHAKESPEARE:

OTHELLO

PREMIERA 18. JANUARJA 1941

»Othello«, ki je bil po dokaj zanesljivem pričevanju prvič igran leta 1604., spada v Shakespearovi tvornosti v dobo »Kralja Leara« in »Macbetha«. S tema dvema orjaškima tragedijama tvori triglavi vrhunec njegove dramatikke, ki ga po mogočnosti ne presega nobena človeška stvaritev. Kakor poroča oxfordska univerzitetna izdaja Shakespearovih del, je štel Wordsworth »Othella« med tri najbolj patetične človeške umotvore, med katere šteje na primer tudi Platonova poročila o Sokratovi smrti; zgodovinar ter eseist Ma-cauly pa je zamorčevo dramo označil kot »nemara največje delo na svetu«. Če jo katera literarna umetnina presega, jo presega samo še »Hamlet«, ki nas s svojo še dragocenejšo osrednjo osebnostjo, s svojo bujnejšo in čistejšo domišljijo, globljo plemenitostjo in voljnijšim lirizmom prevzema ubraneje in pomembneje.

Nagla in površna literarna razlaga označuje »Othella« kot dramo erotične ljubosumnosti. Gotovo je ta strast ena izmed poglavitnih moči, ki gibljejo dejanje in dogodke v tej igri, in gotovo je bilo Shakespearju do tega, da bi pokazal njeno naravo. A v konfliktu te drame je ljubosumnost samo sredstvo neke druge moči, ki

je zapletena v boj in ki v boju s tem sredstvom zmagaja in hkratu doživi poraz. Toda katera je ta moč in kje je v »Othellu« osrednji konflikt?

Očitno je, da sta poglavitna nasprotnika v drami Othello in Jago, četudi se Othello tega ne zaveda. Ravno ta njegova nezavednost, ta slepota je ena izmed njegovih bistvenih potez in odpira pot v središče zamorčeve osebnosti. Slepota je namreč lahko tudi negativna lastnost docela brezpomembnih in nezanimivih človečnosti. Othellova je drugačna. Zamorec je človek visoke, žlahtne nravi. Plemenit in viteški je in trden sam v sebi, prostodušno zapljljiv in neoprezen. Ne odlikuje ga ne nenavadna bistrina duha ne globokoumnost ne kaka nenavadna nadarjenost in vendar je vsemu njegovemu bitju vtisnjen tisti nedoumljivi pečat, ki ga nosi na sebi resnična osebnost. Neko znamenje je na njem, ki pravi, da je ustvarjen za velika dela in za veliko usodo. Velika čustva žive v njem, velike strasti in njegova življenjska kretnja je široka. Svet okoli sebe slabo razume in malo pozna, slep je zanj, zato pa mu je nagonsko jasno in samo po sebi umevno njegovo ravnanje, ki je pri vsej nezavednosti plodno, tvorno in tako, da mu pod roko same od sebe in kakor nevede nastajajo velike reči. V tej nagonski tvornosti je njegova slepota.

Njegov nasprotnik Jago ni slep. Nasprotno, bistrovidec je in pozna svet in ves zamotani mehanizem človeških odnosov in človeškega početja. Toda njegova narava je strujena in zla. Njegova edina moč je prodirni razum, s katerim spregleda svoje soljudi in jih vodi po njihovih slabostih kakor na konopcu. Zato je zaničljivo zloben do njih, zakaj umnejši je od njih. Angleški tolmači tega zagonetnega značaja pravijo o njem: »Jago je brez strasti, je razumski, ateist z respektom pred božanstvenostjo v moških in ženskah in vendar vernik amoralne sile, ki mu je življenje zanimiva igra,

človeška bitja pa so mu figure. On jih ume razpostaviti v položaji, iz katerega zna igro v kratkih potezah privedi do zaključka. V svojih samogovorih navaja za svojo zlobnost več različnih povodov, toda noben izmed njih ni osrednja moč, ki ga žene, da skuša premoči življenje in ljubezen. Predvsem pa skuša razpeniti svojo voljo in stopnjevati v sebi zavest o svoji moči in superiornosti«.

Ta človek se sreča z Othellom. Pregleda ga do dna in čuti njegovo nezapopadljivo veličino. Vidi vso njegovo preprostost, slepoto in nezavednost, a vidi tudi njegovo tvorno moč. A tudi sam o sebi ve ta prodirni razum vso resnico; ve tudi, da je kljub bistrournosti in premetenosti neploden in jalov. To resnico ve in vidi, zato si jo mora prikriti, kajti življenje mu je mogoče samo v zavesti lastne superiornosti. In da bi si dokazal to, zasnuje svojo strahotno igro z Othellovo ljubosumnostjo, v kateri pogubi zamorca in z njim tudi samega sebe. To je nemara moč, ki ga žene in povod za njegovo hudobijo, ki ga skriva v svojih monologih za raznimi pretvezami, kakor so ljubosumnost do Cassija, sovraštvo do Othella, ki ga sumi, »da je nekoč skočil v njegovo sedlo«, in ljubezen do Desdemone, o kateri pravi, da je ne ljubi »kar iz sladnosti«. Nobena teh ljubosumnosti ga ne bi pripravila do njegove grozotne igre, v katero ga zavede samo ljubosumnost njegovega vsevidnega, toda netvornega razuma do Othellove slepe in ustvarjajoče osebnosti. V spopadu med tema dvema življenjskima načeloma je tudi osnovni konflikt vse drame, ki je potemtakem vendarle drama ljubosumnosti, ne sicer erotične, toda vendarle neke višje, duhovne ljubosumnosti, zasajena po usodi v človeška bitja hkratu z njihovo globoko različnostjo in hkratu z voljo po uveljavljanju samega sebe, ki živi v slehernem, vrednem ali nevrednem človeškem srcu.

V ta globoko duhovni konflikt in duhovno dramo je vnesel Shakespeare kot najvažnejše bojno sredstvo erotično ljubosumnost.

Pokazal jo je v Othellovem srcu s tvorno močjo najglobljega poznavalca človeške duše in njenih strasti, z udarnostjo najsilnejšega dramatika in s prepričevalnostjo umetnika, ki ima nezmotljivo oko za učinke in pojave v človeški notranjosti. Z vsemi temi odlikami je pokazana rast strasti, ki jo v Othellu sproži Jago, od prvega vzgiba do smrtonosnega viharja in do »svečane agonije plemeni-tega zamorca«. Uprizorjena je z vsem čutom za opustošenje, ki ga ta plazeča se bolezen mora izvršiti v preprostem, visokem in čistem srcu in z vsem čutom za začudenje in grozo, s katerima vdana Desdemona spremlja in sprejema neznansko spremembo v Othellu.

Shakespeare je najbolj brezoseben genij med velikani v svetovni literaturi. Vsak izmed njih je z vso svojo osebnostjo prisoten v svojih delih, da ga lahko čutiš in opišeš, vsak izmed njih, razen Shakespeareja. Za vsakega izmed njih velja zahteva in kritična misel Zolajeva: »v umetnini iščem človeka«, namreč človeka, ki jo je ustvaril. Tudi v tem je Shakespeare izjema. Iz njegovega dela ni razbrati njegove osebnosti. Zakaj vsako osebnost občutiš, kakor vsako stvar, ob njenih mejah. Shakespeareova nima meja. Goethe ni brez vzroka primerjal in skoraj enačil njegovega duha z vesoljnim duhom. Njegova brezosebnost ni brezbarvnost, temveč pomeni nekaj prekomernega, nadčloveškega, neznanskega, pomeni vesoljnost.

J. Vidmar

W. Shakespeare: Othello

(Režiserjeva premišljevanja.)

Gotova reč je: čim večkrat ti pride v roko delo, s katerim si že imel posla, tem bližje tō prihaja in morda se zgodi nekoč, da postane popolnoma tvoja lastnina. Tako je tudi prav! Zato bi ravno pri gledališču moral čas zoriti kreacije igralčeve in režiserjeve in

sicer tako, da bi sleherni sodelujočih vzkliknil pošteno začuden: »Moj Bog, kako daleč sem bil od pravega pred desetimi leti!« — To notranje, to tiho zorenje je napredek teatra.

*

In vendar kakšna je razlika med onim, kar gleda človek v svoji fantaziji in pa onim, kar se realizira, kar pride na oder, kar ustvarijo igralci in vsa okolica. Baš pri »Othellu« so možnosti nepregledne, neizčrpljive. Vse razkošje renesance in prav posebno še Benetk, ima režiser na razpolago... To se pravi njegova fantazija ima vse to na razpolago.

V resnici bi moral imeti najprej velik oder, velik prostor, kjer se dajo graditi palazzi, imeti bi moral luč, ki utegne odkrivati samo nujnosti, samo najvažnejše — samo včasih seveda, ko je važna beseda, morda samo kretnja Jago, ali vzklik Desdemone. — Vse barve s podob starih mojstrov, ki so krasili s svojimi platni ogromne dvorane, bi hotel imeti in jih prenesti s spretnimi krojači v kostume in sijaj — vse sama svila in brokat in baržun...

Še bi hotel imeti one idealne in spretno komparze, katerih sleherni bi utegnil biti Jago ali vsaj Roderigo. — Sleherni njih bi nosil ime, ta bi bil Fernando, oni Mihael in tretji ali deseti Francisko — vsi plesalci, vsi sabljači, vsi vražji dečki.

Spremnstvo Desdemone, njene hišne in spletične, njene družice in guvernante — same Benečanke iz prvih hiš, lepe in čudovite kot Madone na starih podobah...

Da, to bi hotel! Skozi očala Ciarlatana Cepionatto pogledam in vidim...

Kaj vse vidim skozi ta čudovita, tajinstvena stekla...

*

Laguna Veneta. Na levi ogromna palača senjorja senatorjev Brabancija. Po strani v diagonali bel most — pod njim kanal in

zadaj samo košček z pogledom na cerkev Santa Maria delle Salute. Od daleč se čuje serenata in pod kanalom pripelje gondola... Tedaj prideta preko mostička Jago in Roderigo..., postojita in poslušata, nato šele prične Roderigo s svojimi očitki Jagu — videl je, kako žive drugi, da se ljubijo lahko, da jih vodi gondolier v tihe in skrite zalive, kamor ne seže mesečina. Zdaj prične v njem rasti odpor... Vse nadaljnje je v zvezi z Benetkami, ki sicer spe, a vendar ne spe... Serenata je vedno bolj oddaljena, je že pri Akademiji, je že pri Ponte di Rialto... Zdaj kriki proti Brabancijevi palači... Eno okno se razsvetli, drugo, tretje in na balkonu v spalni halji se pojavi senator Brabancio... Odhod: »vi sem in drugi tjakaj«, se izvrši tako, da odide Baabancijo preko mostička, njegov brat pa se odpelje z gondolo...

*

Samo za hip se stemni in iz teme zrasede Piazza poleg Sv. Marka, a ne vsa, samo vogal z obema stebroma in stransko fasado palazza ducale. Okna svetla, kajti senat se je sredi noči sestal, consilio dei diecimi ima važno sejo. Od palače pride Cassijo, po drugi strani po suhem Brabancio, z gondolo ostali... Ob zaključku scene odhaja starec skozi špalir oficirjev condotierovih v palazzo k seji.

*

V temi bijo ure. In prva in druga in tretja — pa smo v palači pri seji. Vse bogastvo republike beneške nam mora stopiti pred oči. Bogastvo in oblast. Pisarji, sluge, straže in senatorji, ki bodo nekoč nosili doževsko kapo in se poročili z morjem.

Sledi majhna scena. V našem teatru, ki mu gledamo na oder skozi čarobna očala, bi jo odigrali v ozki stisnjeni ulici pod starinsko svetilko... Tam modrujeta Roderigo in Jago in sedeč na ograji mostička zasnuje Jago svoj infernalični načrt,

*

Do tod so Benetke! Zdaj gremo na Ciper. Terasa v trdnjavi s prapori, zastavami in topovi. Zadaj gozd jader, jamborov in šum množic... Po nebu se pode oblaki, ne mračni, svetli, vedri in prijazni... Ko počí strel, oblaki izginjajo in nebo se vedri, čisti in ko stopi Desdemona pred nas, je nebo vse modro, modro in lepo... Zdaj se dviga standarta generalissima Othella, še hip, še par zvokov trobent in Othello stoji pred nami... Ves gibek je, ves razigran in v oklepu objame ženo... Vojne ni več, zmagal je benečanski lev in general je lahko srečen.

*

Sledi velik intermezzo. Ves Ciper, kar leze ino gre, slavi zmago... Scena se godi tik pod trdnjavo na majhnem trgu. Krčme so tu, ki točijo cipersko vino, ki diši po smoli, mladi ljudje ga pijo in nazdravljajo zmagoslavnemu generalu. Na to piazza zvabi Jago mlače gospodiče, od tod je blizu do trdnjave, kjer bdé straže, od tod se čuje vse, kar se dogaja v gradu, kjer prebivata najsrečnejša človeka na Cipru in na svetu sploh — Othello in Desdemona.

Le še naprej glejmo skozi ta dobra očala... Zdaj nam prikazujejo vrt v gradu. Palme in ciprese ga obdajajo, vse dehti v tropičnem cvetju... Od leve vodijo ogromne stopnice, vse bele, na vrt in potem na desni dalje do morja...

Zadaj blešči modro morje in nebo je modro.

A nebo je modro samo v začetku. Ko prisega Othello svojo grozno prisego, se oblači... Oblači se čim dalje bolj in ob koncu četrtega dejanja je že mračno in oblaki vise težko nad zemljo. Tu pa tam oddaljen blisk, oddaljen grom.

*

Spalnica. Zunaj je nevihta, v sobi gore lampade, iz oddaljenih dvoran pa bije šum soireje, ki jo prireja general beneškemu odpo-

slancu na čast. Gostje odidejo, Desdemona leže, tišina objame vse... Zunaj divja vihar, zamolkel grom in še enkrat bije ura. Globok zvok ima, kot strah se širi po gradu...

To je vse! To se pravi, to in še marsikaj pokažejo očala, vse pokažejo, kar človek poželi.

*

Lepo je tako! In ker je lepo, ni resnično. Pa bodi človek lepo skromen in ne sili iz prilik, iz razmer in prilagodi se samo temu, kar imaš. Pa zavedaj se, da je bilo slabše, da je bilo huje... In veseli se, da imaš novega Jaga, ki je vreden celo očal — kajti on je resničen, je tukaj, je veselje naše nove uprizoritve.

Ost

Lastnik in izdajatelj: Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani. Predstavniki: Oton Župančič. Urednik: Josip Vidmar. Za upravo: Josip Vidmar. Tiskarna Makso Hrovatin. Vsi v Ljubljani.

Faint, illegible text covering the middle section of the page, likely bleed-through from the reverse side.

Illegible text at the bottom of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

Faint, illegible text at the very bottom of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

OTHELLO

TRAGEDIJA V PETIH DEJANJIH. SHAKESPEARE. PREVEL O. ŽUPANČIČ.

SCENOGRAF: ING. FRANČ.

REŽISER: PROF. O. ŠEST.

Beneški dož	Lipah
Brabantio, senator	Skrbinšek
Prvi senator	Gregorin
Drugi senator	Bratina
Sluga	Podkrajšek
Sel	Brezigar
Mornar	Kavkler
Graziano, Brabantijev brat	Brezigar
Lodovico, Brabantijev sorodnik	Kavkler
Othello, plemenit zamorec v beneški službi	Levar
Cassio, njegov pobočnik	Jan

Jago, njegov praporščak	Sever
Castnik	Milčinski
Montano, namestnik na Cipru	Potokar
Roderigo, beneški plemič	Tiran
Prvi plemič	Gale
Drugi plemič	Presetnik
Tretji plemič	Raztresen
Desdemora, Brabantijeva hči, Othellova žena	Boltarjeva
Emilija, Jagova žena	Gaberjelčičeva
Bianca, Cassijeva ljubica	Levarjeva

Sluge senatorji.
Prvo dejanje se godi v naslednja na Cipru.
Scenski prostor je Balatka.
Po prvem, drugem in tretjem dejanju — odmor.

Blagajna se odpre ob pol 20.

Za 20.

Konec po 23.

Partar:	Sedeži I. vrste	Din 25—
	" II.-III. vrste	" 24—
	" IV.-VI. "	" 22—
	" VII.-IX. "	" 20—
	" X.-XI. "	" 18—
	" XII.-XIII. "	" 16—

Lože v partarju	Din 90—
" v I. redu	" 90—
" balkonski	" 60—
Dodatni loži	" 20—
" v I. redu	" 20—
" balkonski	" 15—

Balkon: Sedeži I. vrste	Din 18—
" II. "	" 14—
Galerija: Sedeži I. vrste	" 12—
" II. "	" 10—
" III. "	" 8—
Galerijsko stojišče	" 2—
Dijaško "	" 4—

VSTOPNICE se dobivajo v predprodaji pri gledališki blagajni od pol 11. do pol 1. in od 3. do 5. ure. Telef. 4611. Predpisana taksa za gledališče od pol 11. do pol 1. in od 3. do 5. ure. Telef. 4611. Dajanje je vračunano v cenah.

1910

STATE OF NEW YORK

IN SENATE

JANUARY 10, 1910

REPORT

OF THE

COMMISSIONERS OF THE LAND OFFICE

IN RESPONSE TO A RESOLUTION

PASSED BY THE SENATE

APRIL 15, 1899

AND BY THE ASSEMBLY

APRIL 15, 1899

AND BY THE SENATE

APRIL 15, 1899

AND BY THE ASSEMBLY

APRIL 15, 1899

AND BY THE SENATE

APRIL 15, 1899

AND BY THE ASSEMBLY

APRIL 15, 1899

AND BY THE SENATE

APRIL 15, 1899

AND BY THE ASSEMBLY

APRIL 15, 1899

AND BY THE SENATE

APRIL 15, 1899

AND BY THE ASSEMBLY